

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΚΡΑΤΙΚΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ 2020 (εκδόσεις 2019)

ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΥΣΗΣ

Η Επιτροπή Απονομής Κρατικών Βραβείων Παιδικού Βιβλίου 2020 (εκδόσεις 2019) ανακοινώνει το σκεπτικό βράβευσης των βιβλίων που διακρίθηκαν, ανά κατηγορία:

Βραβείο Παιδικού Λογοτεχνικού Βιβλίου

Το βραβείο Παιδικού Λογοτεχνικού Βιβλίου απονέμεται κατά πλειοψηφία στο βιβλίο του **Γιώργου Κ. Παναγιωτάκη** με τίτλο: ***Ο Ισιντόρ και το φεγγάρι***, εκδόσεις Πατάκη 2019.

Το βιβλίο του Γιώργου Παναγιωτάκη - κάπου ανάμεσα στα παραμύθια της Ανατολής και στις παιδικότροπες, σχεδόν μαγικές, αφηγήσεις ενός καταξιωμένου συγγραφέα - πλάθεται παράλληλα με το μεγάλο όνειρο του μαθητευόμενου μάγου Ισιντόρ: να γίνει ο φύλακας του φεγγαριού, έστω για μια νύχτα! Η επιθυμία του αυτή θα τον εμπλέξει σε περιπέτειες, αφού συναντά την επίμονη άρνηση του μεγάλου μάγου Λιβόρνο που εμπιστεύεται για τη δουλειά αυτή περισσότερο την Μπέλα, μια άλλη μαθητευόμενη. Σύντομα, ωστόσο, ο μικρός ήρωας θα ανακαλύψει ότι «η μαγεία κρύβεται στις λέξεις» που έχουν τη δύναμη να οικειοποιούνται το άπιαστο και να πραγματώνουν τα όνειρα, όσο απίθανα και αν φαίνονται. Αυτές θα τον βοηθήσουν να συνειδητοποιήσει την αξία της φιλίας και των αγώνων που πρέπει να δίνουμε, καθώς και να αντιληφθεί τις δυνατότητες της φαντασίας και το υλικό των ονείρων, τα οποία μπορούν να αλλάξουν τον τρόπο που αντικρίζουμε τον κόσμο αλλά και τον ίδιο τον κόσμο, να τον κάνουν πιο δίκαιο και σίγουρα πιο φωτεινό.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του βιβλίου έρχονται να συναντήσουν τα κριτήρια που έχουν τεθεί, γενικά, για τα βιβλία αυτής της κατηγορίας: μια πρωτότυπη, εύληπτη θεματική που υποστηρίζεται από ενδιαφέρουσα πλοκή και ευφυείς αφηγηματικούς τρόπους, οι οποίοι εμπλέκουν αληθοφανείς χαρακτήρες και συμπαρασύρουν συνεχώς τους αναγνώστες στους μαγικούς κόσμους της μυθοπλασίας. Μεταξύ ρεαλιστικής πρόθεσης και φανταστικής διαχείρισής της, με τη λεκτική τροπικότητα σαφώς να υπερισχύει, το βιβλίο αξιοποιεί ευρηματικά τα υλικά και τα μοτίβα των παλιών παραμυθιών, επαναφέροντάς τα σε μια σύγχρονη μυθοπλασία και ανανεώνοντας τη δυναμική τους.

Το άλλο λογοτεχνικό βιβλίο για παιδιά που ξεχώρισε, αλλά μειοψήφησε, είναι το βιβλίο του **Φίλιππου Φωτιάδη** με τίτλο: ***Μπαμπά, μπορούμε να πάρουμε σκύλο αντί για μυρμήγκι;***, εκδόσεις Μάρτης, 2019. Πέρα από το ιδεολογικό υπόβαθρο για τη ζωοφιλία, το οποίο δεν περιορίζεται στα "κλασικά" πρότυπα, το βιβλίο πραγμα-

τεύεται με ανατρεπτικό χιούμορ και ιδιαίτερη εικονογράφιση την επιθυμία ενός παιδιού να αποκτήσει ένα κατοικίδιο ζώακι.

Βραβείο Εικονογραφημένου Παιδικού Βιβλίου

Το Κρατικό Βραβείο Εικονογραφημένου Παιδικού Βιβλίου απονέμεται κατά πλειοψηφία στην εικονογράφο **Χρύσω Χαραλάμπους** και στον συγγραφέα **Δημήτρη Μπασλάμ** για το έργο με τίτλο **Το πουλόβερ**, εκδόσεις Καλειδοσκόπιο, 2019.

Πρόκειται για μια αλληγορική ιστορία που έχει στον πυρήνα της μια απλή ιδέα, και, ταυτόχρονα, μια μεγάλη αλήθεια, που αφηγηματικά αποτυπώνεται τόσο μέσω του λόγου όσο και της εικονογράφισης.

Η ιστορία, με λόγο λιτό, χωρίς φλυαρίες, μιλάει για τους φόβους, την αναβλητικότητα, τις ανασφάλειες, μέσα στα οποία βουλευόμαστε και δεν τολμάμε ν' αλλάξουμε κι εν τέλει να προχωρήσουμε ως άνθρωποι. Το πουλόβερ, που είναι η ασφάλεια του ήρωα του βιβλίου, ξηλώνεται και το νήμα του μεταμορφώνεται σε κάτι άλλο, χρήσιμο για κάποιον συνάνθρωπο· έτσι και ο κάτοχος του πουλόβερ, μέσα από αυτή τη διαδικασία εξελίσσεται, απαλλάσσεται από τη μοναξιά, την ανασφάλεια, που ως βαρίδια τον κρατούσαν πίσω, ωριμάζει και ανοίγεται στον κόσμο.

Η εικονογράφιση εκφρασμένη αισθητικά μέσα από καθαρές, λιτές εικόνες με φωτεινά χρώματα συμβαδίζει και συνδιαλέγεται με το κείμενο· κάποιες φορές το συμπληρώνει ή το σχολιάζει, δημιουργώντας εικόνες που μπορούν να διαβαστούν σε δεύτερο επίπεδο. Οι εναλλαγές από σαλόνι σε σαλόνι, κρατούν το ενδιαφέρον αμείωτο και δημιουργούν μικρές εκπλήξεις. Ήδη από το εξώφυλλο, με τα μικρά ανάγλυφα τετραγωνάκια, που υπαινίσσονται την υφή του πλεχτού, και από το μοτίβο της κουβέρτας, που αναπαριστά το ξηλωμένο νήμα, και που επιδέξια επαναλαμβάνεται σε κάποιες από τις εικόνες, μας προϊδεάζει, ενώ τα χρώματα σε κάποια καίρια σημεία λειτουργούν συμβολικά.

Το βιβλίο που μειοψήφησε είναι το «**Αμάλια**» σε κείμενο **Αντώνη Παπαθεοδούλου** και εικονογράφιση **Ντανιέλας Σταματιάδη**, εκδόσεις Ίκαρος. Ένα βιβλίο με ελάχιστα λόγια που κυριολεκτικά γίνονται αναπόσπαστο κομμάτι της εικόνας. Η εικονογράφιση, γεμάτη ζωντάνια, κινείται με ρυθμούς κινηματογραφικής ταινίας και αναπαριστά τον πολύβουο και πολύχρωμο μικρόκοσμο μιας λαϊκής αγοράς, τον οποίο η παιδική φωνή κατορθώνει να μεταμορφώσει.

Βραβείο Εφηβικού - Νεανικού Βιβλίου

Το κρατικό βραβείο Εφηβικού-Νεανικού Βιβλίου απονέμεται εξ ημισείας στον **Νίκο Πουρσανίδη** για το έργο **Πέρα από το δάσος & Η μαγεμένη καρυδιά**, εκδόσεις Καλειδοσκόπιο 2019 και στη **Μελίνα Σιδηροπούλου** για το έργο **Ήλιος με μουστάκια**, εκδόσεις Καλειδοσκόπιο 2019.

Το Πέρα από το δάσος & Η μαγεμένη καρυδιά αποτελείται ουσιαστικά από δύο αυτοτελή διηγήματα που έχουν όμως εσωτερική συνοχή, αφού αναφέρονται στα εμ-

φυλιακά και μετεμφυλιακά χρόνια, και οι υποθέσεις τους εκτυλίσσονται σε φόντο αγροτικό με έντονα τα κοινωνικά προβλήματα που συνδέονται με την ανέχεια, την βιαιότητα που προκαλεί, τα πολιτικά πάθη. Το σκηνικό είναι ρεαλιστικό και, αν και μιμιμαλιστικά, αφήνει πινελιές της δύσκολης καθημερινότητας που ενισχύονται τόσο από το διαλογικό στοιχείο όσο και από εικόνες μιας άλλης εποχής (π.χ. τα παιδιά που πρέπει το χειμώνα να κουβαλούν στην τάξη τους από δυο κούτσουρα για να ζεσταθούν). Ταυτόχρονα όμως, τη ρεαλιστική πραγματικότητα περιβάλλει ένα πέπλο μαγικό, ένας μυθοποιητικός νατουραλισμός όπου η φύση αποκτά ψυχή με τη συνομιλία δένδρων και πουλιών και καλλιεργεί τη δεισιδαιμονία των ανθρώπων και την πίστη τους σε ξωτικά, νεράιδες και σε μια μαγεμένη καρδιά που καταπίνει τους ανθρώπους. Οι ιστορίες βιώνονται από ένα αγόρι που είναι αντιμέτωπο με τη φυλάκιση του πατέρα του και ένα νεαρό ζευγάρι που, ως απόρροια της φτώχειας τους, το αδύναμο μέλος –η γυναίκα- υφίσταται κακοποίηση από ομόφυλές της.

Το βιβλίο μιλάει αφαιρετικά, τα περισσότερα υπονοούνται και ο αναγνώστης καλείται να συναρμολογήσει τις γνώσεις του από την Ιστορία του 20ου αιώνα για να συγκινηθεί και να αναστατωθεί από τα συμβάντα. Οι μικροϊστορίες των ανθρώπων είναι αυτές που φτιάχνουν την Ιστορία και, όπως εξομολογείται, ο συγγραφέας βρήκε την έμπνευσή του στις πραγματικές ιστορίες της οικογένειάς του. Το στοιχείο του μαγικού μας μεταφέρει σε αυτή την άλλη εποχή και μας βοηθά να εναρμονίσουμε την (δική μας;) πραγματικότητα με τη φαντασία.

Το Ήλιος με μουστάκια αποτελείται από 26 σύντομες ιστορίες γραμμένες σουρρεαλιστικά και με αφαιρετικό τρόπο· ο συνδετικός κρίκος μεταξύ τους είναι η ματιά της έφηβης κοπέλας. Για την Μαρίνα, το γεγονός του διαζυγίου των γονιών της αποτελεί μια τραυματική κατάσταση που βιώνεται είτε με επιθετικότητα είτε με αντιπαλότητα αλλά και συμπάθεια προς την αδελφή της ή, κυρίως, με την προσπάθεια αποδόμησης της πραγματικότητας. Σε αυτή την κάπως διαταραγμένη σχέση της με την πραγματικότητα, συχνά το συναίσθημα υπερχειλίζει και η ανάγκη για τρυφερότητα μπορεί να εκφραστεί με τρόπο συγκλονιστικό, όπως στην ιστορία με το γάτο της, που έδωσε και τον τίτλο στο βιβλίο, ή στην πολύ λακωνική διήγηση για τη γέννηση του παιδιού της αδελφής της. Στις ιστορίες, βλέπουμε αυτά που συμβαίνουν στον εσωτερικό κόσμο μιας έφηβης, αλλά υπάρχουν και στιγμιότυπα ιστορικά: από τον πόλεμο στην Αλβανία ή, πολύ πιο πρόσφατα, από την Ιστορία της διαφήμισης. Η πραγματικότητα, τωρινή και παρελθούσα, περιγράφεται αποσπασματικά, με την εσωστρέφεια μιας πρωτοπρόσωπης αφήγησης, για να συντεθεί έτσι μια πολύ μοντέρνα γραφή.

Βραβείο Βιβλίου Γνώσεων για παιδιά

Το βραβείο Βιβλίου Γνώσεων για Παιδιά απονέμεται κατά πλειοψηφία στη **Ροδούλα Παππά** για το έργο με τίτλο ***Πως φτιάχνεται ένα παιδικό βιβλίο και οι συνέπειες για το περιβάλλον μας***, εκδόσεις Νεφέλη 2019.

Πρόκειται για ένα πληροφοριακού τύπου βιβλίο στο οποίο, ανάμεσα στην ενδιαφέρουσα εικονογραφική του οπτικοποίηση, αναδύονται πληροφορίες για τον κύκλο παραγωγής του βιβλίου. Συγκεκριμένα, αποτυπώνεται η «περιπέτεια» του βιβλίου από το πώς φτιάχνεται το χαρτί, από το δάσος και την πολτοποίηση των δέντρων, μέχρι τα πολύχρωμα μελάνια, τον εκδοτικό οίκο και τον ρόλο του, τη σελιδοποίηση και το τυπογραφείο, τη στοιχειοθεσία και το βιβλιοδετείο, τον συγγραφέα και την ιδέα του καθώς και τη συμμετοχή του εικονογράφου. Ωστόσο, το σημαντικότερο μέρος του βιβλίου είναι ο διπλός λόγος του: ένα απλό κείμενο για αναγνώστες και αναγνώστριες μικρών ηλικιών αλλά και μικρής αναγνωστικής ιστορίας και ένα πιο σύνθετο, για αναγνώστες και αναγνώστριες μεγαλύτερης ηλικίας και με πλουσιότερη αναγνωστική ιστορία. Το εν λόγω βιβλίο, συνάμα, εντυπωσιάζει ουσιαστικά και για ένα άλλο στοιχείο: επισημαίνονται προς την κατεύθυνση της περιβαλλοντικής γνώσης και οικολογικής ευαισθητοποίησης οι συνέπειες που μπορεί να έχει η παραγωγή ενός βιβλίου για το περιβάλλον. Άλλωστε, η καλαίσθητη παρουσία του και η υλικότητά του από ανακυκλωμένο χαρτί το καθιστά από όλες τις πλευρές ένα άκρως οικολογικό βιβλίο.

Επίσης, ένα βιβλίο που ξεχώρισε, αλλά μειοψήφησε, είναι το ***Όταν παίζαμε για τη νίκη Καραγκιόζη μου***, εκδόσεις Ελληνοεκδοτική 2019, το οποίο αναφέρεται στην εποχή του ελληνοϊταλικού πολέμου και της γερμανικής κατοχής.